

Silůvský kroj

Marie Vyskočilová

Terezie Vyskočilová

Obecní úřad Silůvky 2011

POPIS PŮVODNÍHO KROJE

Základ kroje je tvořen ze 2 až 3 oděvních součástí. Po staletí se kroj zdobil různými doplňky a detaily, kterými se odlišoval dle jednotlivých krajů, jejich bohatství a životní úroveň obyvatelstva.

Tento rozvoj a odlišení dostaly hlavní slovo po zrušení poddanství a nevolnictví, nástupem kapitalistických peněžních vztahů a rozvojem trhu. Každý si mohl podle svých finančních poměrů koupit určité množství látek, krajek, stužek a ozdob. V tomto období, tedy od poloviny 19. století, se lidový oděv začal význačně odlišovat.

Odívání se taktéž řídilo módou, i když ne takovým tempem jako v dnešní době. Vzorem, módní ikonou bylo měšťanstvo. Ze svých cest a návštěv v jiných městech přenášeli motivy na vlastní oděv a ten byl pak kopírován lidmi nižších vrstev.

Ženský kroj

Sukně byla našasena vzadu a po bocích, zdobený našitou stužkou – tresou nebo krajkovým zdobením.

Délka sukni se vyvíjela. Kratší délka se na začátku 19. století vlivem empíru prodloužila. V druhé polovině století sahaly sukně až do poloviny lýtek. Kolem roku 1900 byly zakryté i kotníky, po roce 1920 došlo ke zkracování.

Zástěrka – fěrtoch byla světlé barvy, jednoduchý střih.

Rukávce byly vyšíváné, rukávy byly rozšířené pod rameny okolo paže, sahaly k loktům. Přes rukávce se oblékala kordula, vpředu šněrovaná mašlí, tkanicí. Okolo krku byl položený nabíraný límec – krejzl, zdobený výšivkou nebo krajkou.

Fotografie z prštické kroniky. Společným znakem jsou vyšité rukávce, límeček neboli krejzl okolo krku, kordulka šněrovaná mašlemi, delší sukně, jednoduchá zástěra. U prostřední fotografie je již vidět vliv kyjovských krojů, takže zástěrka nepatří k původnímu kroji.

V rámci farnosti se kroj příliš nelišil. Můžeme proto čerpat z Ořechova i z Prštic. Pro ukázkou popis prštického kroje: Krátké vyšíváné rukávce, jednoduché bílé spodnice s vyšíváním okrajem, svrchní barevná sukně, zdobená zástěra, bohatě vyšíváné sametové kordulky s předním šněrováním. Nezbytnou součástí byl krajkou lemovaný krejzl.

Žena v kroji z ořechovské kroniky.

Chlapec v mužském kroji na Dožínkové slavnosti na hřišti Pod Lipami v roce 1933.

Mužský kroj

Muži nosili k tanci bílé košile, u svobodných chlapců byly vyšíváné. V polovině 19. století začali muži nosit polopanské obleky – tj. dlouhé tmavé kalhoty a vesty se zapínáním na knoflíčky, též vyšíváné. Šlo tedy o kroj, jaký známe dnes.

Dvě místní ženy na fotografii z počátku 20. století. Šilo se z lesklého materiálu.
Žena vpravo si drží ozdobný kapesníček.

Anna Záděrová,
roz. Ptáčková,
(25. 6. 1898–15. 4. 1965),
Anenská č. p. 44,
na fotografii
v roce 1915.
Má na sobě krejzl -
límeček okolo krku,
jemně vyšité rukávce,
šněrovanou kordulku,
zde opět „kyjovská“
zástěrka.

PROČ SE PŘESTALO

Během 20. století původní kraj mizí a objevuje se varianta kyjovského kroje. Poprvé se do širšího podvědomí dostal díky Národopisné výstavě v Praze pořádané v roce 1895. Záměrem bylo přiblížit život venkovského lidu a mezi exponáty patřily také krásné vyšívané kroje. Kyjovský svou bohatou výšivkou musel oproti ostatním zaujmout, a proto došlo k jeho široké propagaci; vydávaly se časopisy se stříhy a vzory k vyšívání – mnoho žen si tak šilo kraj doma, šlo o dobový trend.

Lidé na Brněnsku v druhé polovině 19. století chtěli žít v městském stylu a svoje kroje odložili. S národním uvědoměním po 1. světové válce se opět chtěli vrátit k národním tradicím, a tak přijali kraj kyjovský. Mnohdy nahrazoval i nedochovaný původní kraj.

V poválečné době přispělo k rozšíření kroje pořádání hodů různými organizacemi (např. Sokol). Dodnes se drží na Brněnsku, Znojemsku a Pohořelicku. Od původního se však za ta léta liší.

Starý kyjovský kraj.

Současný kyjovský kroj.

Mistřinský kroj, který se u děvčat od kyjovského liší hlavně v límci a rukávce nezdobí modrá stužka.

OBNOVA

Spadáme do zcela jiné folklorní oblasti a kyjovský kroj k nám nepatří. Z toho důvodu obnovujeme původní silůvský kroj.

Během příprav byly využity různé zdroje ústní i písemné:

- Moravské zemské muzeum – Etnografický ústav, PhDr. Lenka Nováková, která je pověřená vývojem odívání – lidový textil, potvrdila, že patříme pod západní Brněnsko a to se vyznačuje délkou sukně do půl lýtek, jednoduchou zástěrkou, tmavou kordulkou
- paní Hana Vyšinská – krejčová, zabývající se obnovou a šitím krojů Brněnska
- dále bylo čerpáno z prštické a ořešovské kroniky, diplomových prací studentů etnologie a starých fotografií.

Kdo má také obnovené kroje

Regionální typy krojů:

- Brněnské – východní Brněnsko
 - Líšeň
 - Šlapanice
 - Tuřany
- Brněnské – západní Brněnsko
 - Bohunice
 - Bosonohy
 - Komín
 - Nový Lískovec
 - Střelice
 - Troubsko
 - Prštice
 - Mělčany
 - Jezeřany-Maršovice

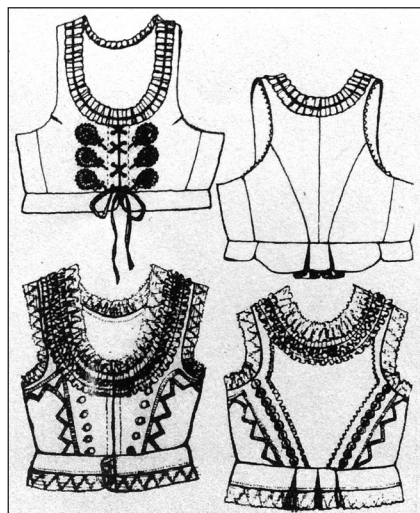
Obnovený silůvský kroj.

Detail výšivky na rukávcích.

Obnovený silůvský kroj.

Střih kordulek na náš způsob. Oproti kyjovské kordulce můžeme mluvit spíše o živůtku.

Detail výšivky na rukávcích.

Obnovený silůvský kroj.

Děkujeme za pomoc kronikáři obce
Radku Neužilovi.
Realizace krojů Marie Vyskočilová.

Silůvský kroj – Marie Vyskočilová, Terezie Vyskočilová

edice Silůvky včera a dnes, svazek VIII

V září 2011 vydal Obecní úřad Silůvky, Prachatičky 39, 664 46 Silůvky

tel.: +420 547 225 127, e-mail: obec.siluvky@siluvky.cz, www.siluvky.cz